education

Department:
Education
North West Provincial Government
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

PROVINSIALE ASSESSERING

GRAAD 12

REKENINGKUNDE V1

JUNIE 2024

NASIENRIGLYNE

PUNTE 150

NASIENBEGINSELS

1. Tensy anders getoon in die nasienriglyne, sal strafpunte vir vreemde items slegs van toepassing wees indien 'n kandidaat nie punte op 'n ander plek in die vraag vir daardie item verloor het nie (geen vreemde-item-strafpunte vir misplaaste items nie). Geen dubbelpenalisering toegepas nie.
2. Strafpunte vir plasing of swak aanbieding (bv. besonderhede) is slegs van toepassing indien die kandidaat punte vir die bedrae van daardie item verdien het.
3. Tensy anders getoon, ken volpunte toe vir 'n korrekte antwoord. Indien die antwoord foutief is, merk die bewerkings wat getoon is.
4. Indien 'n vooraansuiweringsyfer as 'n finale syfer getoon word, ken die deelpunt as 'n bewerkingspunt toe vir daardie syfer (nie die metodepunt vir die antwoord nie). **Let wel**: Waar syfers aangedui word in die merkriglyne vir komponente/bewerkings, dra dit nie die metodepunt van die finale antwoord ook nie.
5. Tensy anders getoon, moet die positiewe of negatiewe effek van enige syfer in ag geneem word om die punt toe te ken. Indien geen + of – teken of hakie voorsien is nie, aanvaar dat die syfer positief is.
6. Waar dit getoon word, ken deelpunte toe om die kwaliteit van antwoorde van kandidate te differensieer.
7. Indien kandidate meer as die verlangde aantal antwoorde verskaf, ondersoek alle antwoorde tot voordeel van die kandidaat. Strafpunte kan toegeken word vir vreemde items, indien kandidate volpunte vir 'n vraag gekry het (maks. -2 per vraag).
8. Hierdie nasienriglyne is nie vir verspreiding in die publiek nie, omdat sekere items dalk verkeerde hantering kan impliseer. Aanpassings word gemaak op grond van die nuanses/konteks van sekere vrae.
9. Die punte vir daardie vraag waar strafpunte toegepas word, kan nie 'n finale negatief wees nie.
10. Waar metodepunte vir bewerking toegeken word, moet die redelikheid van die antwoord nagegaan word.
11. 'Bewerking' beteken kontroleer bewerking. 'Een deel korrek' beteken bewerking en een deel korrek.
12. Bewerkings: Moet nie punte toeken vir bewerkings indien die teller en noemer omgeruil is nie. Dit geld ook vir finansiële aanwysers.
13. Met die toekening van metodepunte, maak seker dat kandidate nie volpunte kry vir enige item wat in geheel of gedeeltelik foutief is nie. Dui aan met 'n ☒.
14. Wees bedag op kandidate wat geldige alternatiewe wat nie op die nasienriglyne is nie, gee. Nota: Een verduideliking kan verskillende aspekte bevat.
15. Kodes: f = vreemde item: p = plasing/aanbieding.

Hierdie nasienriglyne bestaan uit 8 bladsye.

VRAAG 1

1.1 BROOKLYN BPK
STAAT VAN OMVATTENDE INKOMSTE VIR DIE JAAR GEËINDIG 29 FEBRUARIE 2024.

Verkope (**1 960 000** + 36 160✓	1 996 160	☑
Koste van verkope indien 60% van verkope	(1 247 600)	☑
Bruto wins bewerking - moet afgetrek word **4**	748 560	☑
Ander bedryfsinkomste berekening	250 620	☑
Korting ontvang	**15 500**	
Huur inkomste 277 300✓ – 43 240✓✓	234 060	☑
Voorsiening vir oninbare skulde aansuiwering 7 185✓–*6 125 ✓✓ *(88640+36160-2580+280) x 5% or 122500 x 5%	1 060	☑
BRUTO INKOMSTE berekening **10**	999 180	☑
Bedryfsuitgawes berekening	(599 948)	☑
Ouditfooie	**22 600**	
Waardevermindering	**54 200**	
Salarisse en lone 175 600 ✓ + 12 600 ✓✓	188 200	☑
Werkgewersbydrae 12 300✓ +1 008✓ + 126✓	13 434	☑
Direkteursfooie 225 400✓ + 9 800 ✓✓ **OF** 23/24	235 200	☑
Oninbare skulde 4 565✓ + 2 580✓	7 145	☑
Verbruiksgoedere 16 900 – 4 350	12 550	☑✓
Handelsvoorraadtekort 123 800✓ – 22 600✓– 99 400✓	1 800	☑
Advertensies 12 900 ✓– 4 300✓	8 600	☑
Diverse uitgawes Balanserende syfer	56 219	☑
Bedryfswins as 20% van 1 996 160 **27**	399 232	☑
Rente inkomste 9 600 + 1 920 ✓+ 280 ✓	11 800	☑
Wins voor rente uitgawe	411 032	☑
Rente uitgawe 507 000 + 114 600 – 555 000	(66 600)	☑✓
Netto wins voor inkomstebelasting Moet afetrek wees	344 432	☑
Inkomstebelasting 25% of NWvB	(86 108)	☑
Netto wins vir die jaar **9**	258 324	☑

50

1.2.1 GEWONE AANDELEKAPITAAL UITGEREIK

350 000	Gewone aandele (beginsaldo)	3 360 000 ✓
150 000	Gewone aandele uitgereik deur die jaar	1 800 000 ✓
(90 000) ✓	Gewone aandele teruggekoop x 10,32 ✓	(928 800) ☑
410 000 ☑	**Gewone aandele (eindsaldo)**	**4 231 200**

6

BEHOUE INKOMSTE

Saldo (1 Maart 2023) (balanserende syfer)	1 081 800 ☑
Netto wins na inkomstebelasting	**996 000**
Aandele teruggekoop (90 000 x R1,18)	(106 200) ✓☑
Gewone aandele dividende	(667 500) ☑
- **Tussentydse dividende**	**192 500**
- Finale dividende (500 000 x 95c)	475 000 ✓☑
Saldo (29 Februarie 2024)	**1 304 100**

6

1.2.2 **Verduidelik of die Louw familie 'n billike waarde vir hul aandele aangebied is. Haal syfers aan.**

Ja✓ Verduideliking ✓✓ Syfer ✓

Dit was bo die gemiddelde aandeelprys van R10,32

Hulle is 'n prys van R11,50 aangebied wat meer was as die markprys, R9,25
Hulle is 'n prys van R11,50 aangebied wat meer was as die NBW van R10,30.

4

1.2.3 **Noem TWEE maniere hoe die terugkoop van aandele bestaande aandeelhouers bevoordeel het.**

Enige TWEE geldige antwoorde ✓✓ ✓✓

Hulle kan groter dividende ontvang (as winste dieselfde bly).
Die NBW sal verbeter en so ook die waarde van hul aandele.
Die VPA en DPA sal ook hoër wees (as winste dieselfde bly) wat tot beleggersvertroue kan lei.
Aandeelhouding% sal toeneem, so ook stemkrag van bestaande aandeelhouers

4

TOTALE PUNTE
70

VRAAG 2

2.1 Voltooi die Nota van die Versoening van die netto wins voor belasting en kontant uit bedrywighede gegenereer vir die jaar geëindig 30 Junie 2023:

Netto wins voor belasting	
Aansuiwerings met betrekking tot:	
Waardevermindering	235 600 ✓✓
Rente uitgawe	125 000 ✓✓
Bedryfswins voor veranderinge in bedryfskapitaal	

4

2.2.1

Bereken: Belasting betaal	
BEWERKINGS	**ANTWOORD**
185 600✓ – 11 000✓ – 17 375✓ **OF** – 185 600 + 11 000 + 17 375	157 225 ☑* Een deel korrek

4

2.2.2

Bereken: Vaste bates aangekoop	
BEWERKINGS	**ANTWOORD**
+ 2 241 940✓+ 235 600✓+ 67 500✓✓ – 2 344 800✓	200 240 ☑* Een deel korrek

6

2.2.3

Bereken: Netto verandering in finansiële bates	
BEWERKINGS	**ANTWOORD**
290 000 – 225 000	R65 000 ✓✓ Geen deelpunte

2

2.2.4

Bereken: Aandele uitgereik	
BEWERKINGS	**ANTWOORD**
100 000 x R15	R1 500 000 ✓✓

2

2.2.5

Bereken: Netto verandering in kontant en kontantekwivalente	
BEWERKINGS	**ANTWOORD**
Netto verandering in kontant en kontantekwivalente (balanserende syfer)	193 200 ☑
Kontant en kontantekwivalente aan die begin (128 700 – 11 400)	(117 300) ✓☑
Kontant en kontantekwivalente aan die einde	75 900 ✓

4

2.3.1

Bereken: Bedryfsverhouding	
BEWERKINGS	**ANTWOORD**
1 415 900 ✓: 820 940 ✓	1,7:1 ☑ Een deel korrek

3

2.3.2

Bereken: Skuld-Ekwiteitverhouding	
BEWERKINGS	**ANTWOORD**
850 000 ✓ : 4 800 800 ✓	0,2 : 1 ☑ of 0,18 : 1 een deel korrek moet in die verhouding wees : 1

3

2.3.3

Bereken: Opbrengs op gemiddelde kapitaal aangewend	
BEWERKINGS	**ANTWOORD**
655 600 twee punte 530 600 ✓ + 125 000 ✓ X 100* ½ (3 600 500✓+ 4 800 800✓) + (700 000✓ +850 000✓) 1 8 401 300 1 550 000 9 951 300 vier punte 4 975 650	13,2% ☑ Een deel korrek Moet in % wees or 13,18%

7

TOTALE PUNTE
35

VRAAG 3

3.1 KONSEPTE

3.1.1	C	✓
3.1.2	D	✓
3.1.3	A	✓
3.1.4	B	✓

4

3.2 OMEGA BPK

3.2.1 Lewer kommentaar op die algehele likiditeitsposisie van die maatskappy. Haal DRIE relevante finansiële aanwysers aan (met syfers).

Aanhaling van finansiële aanwysers ✓ ✓ ✓ Aanhaling van syfers ✓ ✓ ✓

Bedryfsverhouding verhoog van 2,2:1 tot 2,7:1/met 0,5:1
Vuurproefverhouding verlaag van 1,5:1 tot 1,2:1/met 0,3:1
Debiteure-invorderingsperiode verlaag/verkort van 39 to 32 dae. / met 7 dae
Krediteure-betalingsperiode verhoog/verleng van 51 to 41 dae. / met 10 dae

Enige geldige opmerking✓✓ Deelpunte vir onduidelike/onvolledige antwoorde

- Die besigheid is likied/behoort geen probleem te hê om sy korttermynskuld te delg nie.
- Alhoewel die likiditeit goed is, betaal ons die krediteure te gou.

8

3.2.2 Een van die direkteure voel dat die maatskappy die lening so gou as moontlik moet terugbetaal. Wat is jou siening hieroor? Haal aan en verduidelik TWEE relevante finansiële aanwysers met syfers wat jou mening onderteun.

Aanhaling van finansiële aanwysers✓ ✓ Aanhaling van syfers✓ ✓ Verduideliking✓ ✓

Die skuld/ekwiteit-verhouding het van 0,6:1 tot 0,4:1 /met 0,2:1 afgeneem.
Die besigheid het 'n lae risiko.

Die OOTKA het van 15% tot 9% gedaal.
Die maatskappy ontvang 'n opbrengs (9%) wat minder is as die rentekoers op lenings (14%) (negatief gerat).

Dit was 'n goeie besluit om die lening terug te betaal.

6

3.2.3

Die direkteure het besluit om die dividend-uitbetalingsbeleid in 2024 te verander. Verskaf bewerkings wat die beleidsverandering aandui. In 2023 het die maatskappy 50/200 sent betaal – 25%✓✓ In 2024 het die maatskappy 160/160 sent betaal – 100%✓✓ **OF** uitbetaling verhoog van 25% tot 100%	4
Verduidelik die effek van hierdie beleidsverandering op die maatskappy. Noem TWEE punte. TWEE geldige punte✓✓ ✓✓Deelpunte vir onduidelike/onvolledige antwoorde • Behoue inkomste het afgeneem en dit kan toekomstige groei (uitbreiding) van die besigheid beïnvloed. • Dit sal die aandeelprys beïnvloed/vraag na die aandele verhoog. • Dit kan aandeelhouers motiveer om vir die direkteure by die AJV te stem. • Kontantvloeiprobleem (een punt)	4

3.2.4

Verduidelik waarom die aandeelhouers tevrede is met die markprys van die aandele op die JEB. Haal syfers/finansiële aanwysers aan om TWEE punte te noem. Aanhaling van finansiële aanwysers✓ ✓ Aanhaling van syfers✓ ✓ Verduideliking✓ ✓ • Verhoog van 800 sent tot 960 sent / verhoog met 160 sent. • Die markprys is hoër as die NBW van 770 sent / met 190 sent. **Verduideliking** • Daar is 'n vraag na aandele in hierdie maatskappy. • Beleggers stel belang om aandele te koop.	6
Verduidelik waarom die aandeelhouers tevrede is met die prys waarteen die aandele teruggekoop is. Haal syfers/finansiële aanwysers aan. Verduideliking✓✓ Syfers✓ Die maatskappy het 850 sent per aandeel betaal alhoewel die markwaarde aan die einde van die jaar 960 sent was /Die maatskappy het 110 sent minder as die markwaarde betaal	3

TOTALE PUNTE
35

VRAAG 4

4.1 **Wat is die verskil tussen die rolle van 'n interne ouditeur en 'n onafhanklike eksterne ouditeur? Verskaf TWEE punte.**

- Die interne ouditeur is 'n werknemer van die maatskappy✓wie se taak dit is om interne beheermaatreëls te monitor en uit te voer om te verseker dat die risiko van onetiese gedrag tot die minimum beperk word✓
- Die onafhanklike ouditeur is by 'n AJV deur die aandeelhouers aangestel, hy/sy is nie 'n werknemer van die maatskappy nie✓(hy/sy is onafhanklik van die direkteure en ander werknemers) en moet na die uitvoering van 'n ouditmening (onbevooroordeeld) oor die finansiële state uitspreek.✓

4

4.2 **Eksterne onafhanklike ouditeure mag hoë ouditfooie hef vir hul gespesialiseerde werk. Wat dink jy sal die gevolge vir die ouditeur wees as dit bewys word dat die ouditeur nalatig was in die uitvoering van sy verantwoordelikhede? Noem TWEE gevolge.**

Enige TWEE geldige redes ✓✓ ✓✓
- Klagtes teen hulle kan lei tot dissiplinêre verhore onder IRBA en/of SAIGR.
- Hulle kan verhoed word om maatskappye in die toekoms te oudit.
- Siviele aanklagte kan teen hulle aanhandig gemaak word deur beleggers wat geld verloor het weens vertroue op 'n foutiewe ouditmening.
- Hulle staar kriminele aanklagte in die gesig.
- Hulle kan van die lidmaatskaprol van SAIGR verwyder word.

4

4.3 **’n Hoof Uitvoerende Beampte (HUB) van ’n maatskappy het vooraf kennis dat die maatskappy vir R500 miljoen gedagvaar sal word weens foutiewe produkte wat hulle bemark sodra die betrokke ondersoeke afgehandel is. Die HUB besluit om sy aandele so gou as moontlik te verkoop, voordat die nuus die algemene publiek bereik. Gee EEN moontlike gevolg van die HUB se onetiese gedrag.**

Enige geldige gevolg ✓✓
- Kan regstappe in die hof in die gesig staar.
- Kan tronkstraf of boete kry indien skuldig bevind word.
- Kan verhoed word om as direkteur op te tree.

2

TOTALE PUNTE
10

TOTAAL: 150

Kopiereg voorbehou